

Мирова конференція дотепер не визнала України як самостійної держави. Усі свідомі громадяне України ждуть цього визнання і дивуються, що воно не йде. І я ждав і дивувався. По прочитанню парижського меморіалу я перестав дивуватися. Бо чиж можуть великі держави світу, колишні альянти Росії, визнати самостійність такої держави, якої урядові репрезентанти в Парижі (а кожний західний європеєць думає, що вони сіль української землі) подають такі меморіали? Певне! Самими меморіалами не збудується держави. Колиб наш уряд зумів був з'організувати адміністрацію, колиб не був занепастив своїй героїській армії, то навіть у десятеро гірший меморіал зробивби своє діло й то світло!

Але . . . От: Сан-Сальвадор, Ондурас, Нікарагуа, Аїті, Сан-Домінго, Ліберія . . . Тільки що в Європі, тільки що в цій „забавної“ держави має бути до мільона квадратних кілометрів і до 55 мільонів населення!

„Пани бавляться, а на хлопів шкура тріщить!“

Чому це так? Бігме не знаю!

Прецінь у нас є доволі гарних спеціалістів по географії, статистиці, історії, етнографії, мові, літературі, ріжним галузям господарства і т. и. Переважно вони за кордоном; скомунікуватись із ними легко. Тягнути їх до Парижу навіть не було треба. Є прецінь в Європі пошти, маємо-ж дипломатичних кур'єрів. Річ дуже проста. Парижська делегація пише лист до спеціаліста імярек: „Дай нам огляд території на 80 стрічок“, до другого: „напиши про український театр на 20 стрічок“ до третього: „напиши 120 стрічок про земельну справу на Україні“ і т. и. і т. и. Потім малий редакційний комітет складає ці матеріали в одну цілість. Тим родом мігби був повстати дійсно гарний і доцільний меморіал.

Замість цього зробилось таке, що з непереможною силою тисне під перо важкі слова Івана Франка:

„Від сорому, який нащадків пізніх
Палитиме, заснути я не можу!“

Відень, 1920. 6. квітня.

Василь Вишиваний.

Сектанти.

Хто на кого орієнтується?

Всі ріжноманітно. Один на особу. Другий на партію. Третій на форму влади. Четвертий на чужі держави. І з останніх один на Польщу, другий на Німеччину, третій на Антанту; і т. д.

Це сектанство!

Колись в Росії люди гинули, в вогонь лізли із за того, чи молитись двома чи трьома пальцями? Чи казати „Господи помилуй“ чи „Господи помилуй“.

Це далеко від народу інтелігенщина!

Кожний має свою програму, гасло, тактику. Але всі ми збираємось будувати одну Велику, Єдину, Неділиму Україну. Кожний тягне в свою сторону!... Розкол сил, розпад, катастрофа! Сварки, наради, лайки — це інтелігентська спеціальність, із якої ми не виліземо до дійсної будови України.

Як можна опиратись на меншости, дуже маленькі, нікчемні і слабкі? А хіба не меншість ті окремі особи, партії, побірники форми влади? Нікчемна меншість?

Наша орієнтація — одна: нарід, нарід і ще нарід. Він є сила, титан. В його руках вся влада. Без народу сектанти жити не можуть. Але без сектантів — інтелігентів — ділетантів народ прожيه!...

Катастрофа дуже далеко зайшла. Але ще не пізно, щоб урятувати справу. Покиньмо всі „гасла“, „програми“, „секти“, „орієнтації“ і злучаймось з народом. Ми — інтелігенція мусимо бути тільки першими робітниками на службі народній. Але не навпаки, як досі було, де народ нам служив. Час панування меншости над більшістю вже минув. Народ нам все дає. А що ми йому дали? Сором нам і дітям нашим, коли згадаємо про нашу роботу. Повний розвал — це дарунок сектантів народові. „Після мене хоч потоп“ — каже французька приказка. Це гасло наших сектантів! Хто не орієнтується на народ, на самостійну Україну — той зрадник батьківщині. Тільки тоді наш народ прийме свою інтелігенцію, коли вона зречеться свого партійного сектанства і разом з ним стане в одну міцну лаву до будови вільної незалежної України.

В. П.

Перший крок.

Так! Ми є дійсно сектанти! Чужій людині, що недавно прийшла до нас, як прийшли колись Поляки — Антонович, Рильський і Ліпінський, як пристали до нас Шведка Ліндфорсе-Русова і Великорос — костроміч Русов, як приходили до нас десятки-сотні чужої інтелігенції, починаючи від Костомарова і Беренштама і кінчаючи Вязловим — і Марголіним — різної величини і різного розмаху і хисту до творчої енергії, тій чужій, але перенятій нашими болями людині — з боку видніші наші слабости. Ми є дійсно сектанти! Діагноз цілком вірний...

В далекому північному Каргополі, осередкові „старої російської віри“, є дивне з'явище: на 3—4 тисячі мешканців — сорок церков. Річ дивна для чужинця, але цілком зрозуміла для знавця історії російської культури. Здавних давен Росіяне страждали не тільки на обрядовіря, але і на сектанство. Каргополь стояв на великім торговім шляху на північ. Кожен купець, що добре заробив або просто обдурив свого „ближнього“, мав в першій в каргопольській церкві власний образ і молився тільки до нього. „Ближній“ не смів навіть подивитись на його святого!

— А чего ти смотришь, чортова образина, на моего бога!... почув би він у відповідь.